

יצאתי מהסבך

חיתנתי את ביתי הבכורה לפני 15 שנה. רכשנו לה דירה באחת מערי הפריפריה, לקחתי על עצמי לשלם את המשכנתא סכום של 300,000 ₪.

במהלך השנים קיבלתי דוחות ומכתבים מהבנק. לא התעמקתי לקרוא את הנתונים והמספרים. אף פעם לא התעניינתי יותר מידי מהו התמהיל והמסלולים השונים, צמוד מדד או לא, בקושי ידעתי מה הם אחוזי הריבית.

לפני שנתיים, התקשרתי לבנק לברר את היתרה. כמה נשאר מהשלוש מאות אלף. אחרי שגבו לי במשך שלוש עשרה שנים, בכל שנה שתיים עשרה חיובים, בלי פספוסים, כל חיוב ממוצע של אלף שמונה מאות שקלים.

הפקיד השיב ביבושת 260,000 ₪.

השבתי לפקיד. לא שאלתי כמה שילמתי לבנק. זה כבר עשיתי חישוב קודם. הכפלתי את הסכומים ויצא לי ששילמתי 280,000 ₪. שאלתי כמה נותר החוב. מתוך השלוש מאות שלושת, כמה עוד נותר לי לשלם.

הבנתי אותך – השיב הפקיד האפרפר. לא התבלבלתי. אכן, יתרת החוב שלך לבנק, נכון לרגע זה, 260,000 ₪.

אתה בא להגיד לי שמתוך ה-280,000 ₪ ששילמתי, החוב קטן רק בארבעים אלף שקלים. זעקתי. כל היתר, 240,000 ₪, להיכן התאדו לי?

הם לא נעלמו. באמצעותם שילמת את ייתר ההוצאות. הריביות, ההצמדה למדד, וגם הביטוחים.

מתוך ניסיון להרגיע את סערת רוחי הוא הוסיף: "יתכן ואם היית בוחר מראש במסלולים שונים התוצאה הייתה קצת יותר טובה. אך זוהי חכמה של בדיעבד. ניתן גם כעת לעשות מחזור פנימי שיוזיל את העלויות. אך לא בסכום דרמטי".

נדמה לי שרגע זה היה המכריע בעבורי לעשות מפנה משמעותי בחיים, כאשר גמרתי אומר לפרוע את החובות נושאי הריבית, ויהי מה.

זו לא הייתה המשכנתא היחידה ששילמתי. זו הייתה הראשונה, של הבת הבכורה. אחריה היו עוד הרבה בנים ובנות, לכולם התחייבתי וגם נתתי סכומים הגונים, אלו המקובלים בציבור הליטאי, מאות אלפים לכל ילד, מעבר להוצאות החתונה.

ערכתי חישוב כולל, של כלל ההלוואות הבנקאיות מכל הסוגים והמינים, בדקתי כמה ריביות אני משלם בכל שנה, וכמעט התעלפתי. לא בהפרזה. אמיתי לגמרי. החלו לי דפיקות בלב. הרגשתי חולשה. חשתי שהולך לקרוא לי משהו.

אני טיפוס מחושב בהוצאות. מסוגל לנסוע בשלושה אוטובוסים שונים ולא לקחת מונית במאה שקלים. לא יודע מה זה מסעדות ונופשים, לא בארץ, קל וחומר ברחבי העולם. רוכשים את כל מה שצריך ברווח ובשפע, אבל הכל עם המון מחשבה. חוסכים כל פרוטה.

ופתאום אני מגלה שאני האברך הפשוט, המשתכר מלגת כולל, עם תוספת עבור מבחנים ושמירת סדרים, כולל ערב וכולל יום שישי, נמנה עם קבוצת הנגידים, שועי העולם, עליהם מושתתים רווחי הבנקים.

אלפי שקלים בכל חודש מושלכים לפח. מאות שעות עבודה שלי ושל רעייתי, שיכולים היו לעשות כל כך הרבה טוב למשפחתנו, נבזזים בלי משוא פנים.

כאמור, הבנה זו הייתה המכריעה. אך כבר קודם לכן, מזה זמן רב, חשתי שאני חייב לעשות מעשה. היה זה בגלל גלגולי הגמ"חים הרבים. כאשר חיתנתי את הילדים, נפתחו לי שערים רבים של אנשים טובים שהלוו לי סכומים גדולים. בזכותם, ובזכות אותם הלוואות בנקאיות שלקחתי יכולתי לעמוד בכל ההתחייבויות שלקחתי על עצמי.

התחייבויות, שעל אף המחיר הגבוה שלהם, אני לא מתחרט. שמח שאני נמנה על הקהילה שלוקחת על עצמה התחייבויות גדולות לסייע לילדים ברכישת הדירה. אני רואה בזה ערך רב. חושב שאם זורקים את הזוג לרכוש בכוחות עצמם דירה, העול הזה עלול לגרום לבעל לצאת מהלימוד. לעזוב את הכולל לטובת משכורות גדולות. ובעבורי אין ערך גבוה מזה.

יחד עם זאת, אני מתנה בכל השידוכים שעשינו, שהזוג ירכוש דירה זולה עם משכנתא קטנה. כל הסיבה שאני לוקח על עצמי את ההתחייבות הגדולה, בשביל שהזוג יוכלו להקים בית של תורה. אבל אם רוכשים דירה יקרה, והזוג לוקחים על עצמם משכנתא גדולה. שוב חזרנו לאותה בעיה. זה תנאי בעבורי.

במאמר מוסגר אציין, אני רואה הורים שמעודדים את ילדיהם לרכוש דירה במרכז, ולקחת על עצמם משכנתא גדולה. יתכן והם מכירים את כוחות נפשם, ויודעים שמגורים ליד ההורים הוא תנאי להתפתחותם. אך תחושת הלב שלי, שלפחות בחלק מהמקרים, זו מנגיעה אישית של ההורים.

הם מפחדים להישאר לבד במרכז. הם רוצים שהילדים והנכדים יקפצו לבקדם. סוג של שוחד שמסמא את עיני ההורים. זוהי לא טובת הילדים. זוהי טעות גדולה בעבורם. המשכנתאות הגדולות שלוקחים על עצמם, החזר חודשי גבוה ועוד בפריסה של שלושים שנה. והכל בשביל דירה פצפונת במרכז לא עושה טוב לא לזוגיות ולא ליציבות הכלכלית.

אך ככל שנקפו השנים, עוד ועוד חתונות של ילדים, התווספו עוד ועוד הלוואות והחזרים חודשיים גבוהים, נוצר מצב שהייתי טרוד ועסוק מעל ומעבר לגלגל את החובות. בכל בוקר התעוררתי לעוד יום של קרב. במקום ללכת לכולל וללמוד בנחת כאשר אהבתי, אני בנסיעות ובטלפונים.

מתקשר לבנקים, לחברות אשראי, לגמ"חים, לידידים שונים, לוקח טפסים, מחתים ערבים, הולך וחוזר, נוסע ומטפס, ממתין ועוקב, דרוך כמו קפיץ, והדבר חוזר חלילה. בכל חודש העסק נהיה מורכב ומסתבך.

אי אפשר לתאר את הקושי והלחץ שהדבר גורם. בגיל שלי, עדיין צעיר אבל כבר לא עם הכוחות של גיל הנועורים, מוצא את עצמי חי בסטרס. בעומס מטורף של משימות שכולם עניינם כסף כסף ועוד פעם כסף. ללוות ולהחזיר, להגיש בקשות ולהמתין לאישורים, להתבזות ולבקש טובות. בלי סוף. בלי אופק בקצה.

זוהי עבודת פרך. כי זו עבודה ללא תכלית ותועלת. אדם מסוגל לעבוד בעבודה קשה כשהוא יוצר יצירה, כשיש מטרה, כשמשוה נהיה טוב יותר בעולם. לגלגל חובות, זוהי עבודה ב'פול גז על נוטרלי'. בעוד שלשה חודשים, נהיה באותה בעיה בדיוק בה אנו שרויים כיום. רק שהגלגל

יהיה גדול יותר. מורכב יותר, מתיש יותר.

ככל הנראה, אודות ללחץ המתמיד, גלגול הכספים שחוזר חלילה ללא הפוגה, המתח שאינו פוסק, והאופק השחור משחור, מתוך מחשבה על התחייבויות נוספות שאנו עתידים לקחת על עצמינו בשנים הקרובות - החלו לי בעיות בבריאות. בהם לחץ דם גבוה, ובעיות בסוכר.

התבקשתי על ידי הרופא, לתעד במשך תקופה כל דבר מאכל שנכנס אלי לפה. רשמתי והזדעזעתי. אודות לרישום שמתי לב עד כמה אני אוכל בצורה שאינה בריאה. התחלתי לערוך שינויים בהרגלי התזונה שלי שהשפיעו לטובה ב"ה.

בהשראת ההוראה מהרופא לתעד את המאכלים, התחלתי לתעד את הזמן שאני משקיע בגלגולי הכספים. לא רק את הזמן שאני הולך ושב מהבנק או מהגמ"ח. גם את כל המעטפת. הטלפונים, השגת הטפסים, נסיעות, עמידה בתור, ואפילו את הזמנים שלוקח לי להתאושש מהמסע המפרך.

אם רישום המאכלים גרם לי לזעזוע, הרי שרישום הזמן המבזבז טלטל והרעיד אותי. מאז ומעולם גדלתי על ערכים של ניצול הזמן. כך למדתי מהורי, ממורי ורבותי לאורך כל השנים. אני משתדל שלא לקרוא חדשות וספרי קריאה מרתקים, בשביל שלא לבזבז את זמני היקר לריק.

לנגד עיני עומדת דמותו מאירת הפנים של סבי זצ"ל, מעולם לא ראיתיו מבזבז זמן. כל רגע היה מנוצל. לומד תורה, מתפלל, מסייע ועוזר, משמח לבבות וגומל חסדים. לכל דקה הייתה תכלית ומטרה. על ערכים אלו גדלתי. 'אין אבדה כאבדת הזמן'.

והנה אני מוצא את עצמי עומד מול תיעוד מסמר שיער. בחודש האחרון, וכך פחות או יותר היה המצב בכל החודשים האחרונים, אני משליך לאשפה סכום שעות בלתי נתפס. מרוב גודלם, ניתן לסכם אותם בערכים של ימים. לא רק שהם מבזבזים, הם עוד מתישים את כוחותיי המועטים, משחיתים את ממוני הדל, ומעכירים את מצב רוחי המושפל.

מה שהחל כהבזק של מחשבה, התפתח לשיחת עומק עם רעייתי. שיתפתי אותה בעומק החובות. היא תמיד היתה שותפה. לא הסתרתי דבר. אך גם לא הצגתי בפניה את המצוקה במלוא חומרתה. לא רציתי לצער אותה. היא וודאי לא אשמה. עושה מעל ומעבר לפרנסת הבית. מורה במשרה מלאה. לא דורשת לעצמה כלום. קונה רק את המינימום ההכרחי. הכל בחכמה ובתבונה מרובה.

אך כעת, בעומדי אובד עצות, מיאוש מושפל וחדל אישים, פתחתי את כל הקלפים, ולמדנו יחד את הנתונים והמספרים. שנינו יחד הגענו למסקנה שאין לנו ברירה. נמכור את הבית בירושלים עיר הבירה, ונעבור גם אנו לאחת מערי הפריפריה שם כבר גרים שנים מילדינו.

תחילה חששתי מתגובתה של רעייתי. אך דווקא היא זו שהפתיעה אותי. בוודאי שקשה לי המחשבה לעבור דירה ועוד לפריפריה. לא כך תכננו את החיים. אבל עוד יותר קשה לי לראות אותך מתרוצץ, ומתמוטט. מבקש ומתחנן, עומד חסר אונים וממתין לניסים.

מה שווה לי הבית בירושלים אם בעלי לא בבית. הוא עובד יום וליל בעבודת פרך שאינה מביאה לנו כל תועלת. מה עוזר לי הנוף הירושלמי המדהים הניבט מחלון הסלון שבביתנו, אם אשב אלמנה בוכייה בגלל עול החובות שמוטט את לבו. 'כמה שנגור רחוק יותר, כך נהיה קרובים יותר'. סיימה כשדמעה סוררת על לחייה.

עברנו לפריפריה. רכשנו דירת חמשה חדרים. מרווחת. עם חצר נחמדה. את ביתינו מבצרינו, הבית אליו נכנסנו בליל כלולותינו, מכרנו במחיר נאה ביותר, סגרנו את רוב המשכנתאות וההתחייבויות שלקחנו על עצמינו. מבחינה כלכלית מדובר בשינוי דרמטי ביותר.

לאור ההתחייבויות והחובות הגדולים שהיו לנו, גם עתה, על אף המעבר לפריפריה לא יצאנו לגמרי מהחובות. אבל אלו מסודרים ופרוסים בצורה הגיונית, בהתאם למסגרת התקציב המשפחתי.

לא אגיד שמדובר בצעד שאינו כרוך בקשיים. הקשיים הם גדולים. כל מעבר דירה זו משימה קשה. על אחת כמה לעיר קטנה בפריפריה, רובם ככולם צעירים, זו לא החברה בה התחכתי עד עתה. שלא לדבר על מרחק הנסיעה. ובהחלט מדובר במרחק גדול. גם אם בבדיקת מעבדה הנסיעה אורכת שעה ומחצה, משום מה, כשאני נוסע היא לוקחת שעותיים או שעתיים ומחצה.

כאמור, היו לנו שני ילדים כבר בפריפריה. דבר זה היקל משמעותי. מאוד חשוב שיהיו קרובי משפחה באזור. התמיכה הזו חשובה מאוד. חשוב לנו כהורים, אבל עוד יותר לילדים הנשואים. בעיני, זו סיבה מספקת לעבור לפריפריה. גם אם מצבנו הכלכלי היה שפיר. שווה להורים לעבור לגור ליד הילדים. הדבר מוסיף המון שמחת חיים, רעננות, ומיצוי אישי.

יש עוד מה לשפר בפריפריה. אבל נדמה שהזמן עושה את שלו. יותר ויותר משפחות ברמה גבוהה מאוד קובעות את משכנם שם. מתפתחים כוללים ברמה גבוהה שלא מביישת את המרכז. התהליך בעיצומו. הילדים שלי באו לגור שם, כי גם החברים והחברות שלהם קנו דירות שם. נראה שלא ירחק היום, והפריפריה תציע אלטרנטיבה של רמה שאינה פחותה מהמרכז.

על אף כל הקשיים - היה שווה. כי אני חי. כי אני קם בבוקר ולא מוטרד מהיכן אשיג את הכספים הנדרשים בכדי שלא יחזרו שיקים או חיובים שונים. כי אני יכול ללמוד תורה בנחת ובשלווה, בלי שמתבזבז לי דקה מהיממה. כמה זמן שמתארכת הנסיעה, אין כל השוואה לזמנים שבזבזו לגלגל את החובות.

האווירה בבית השתנתה גם היא לטובה. כשאדם חי בלחץ כלכלי, על כל הוצאה הוא משיב - 'לא'. וזה יכול להיות דברים מאוד חשובים. טיפול אורטודנטי לבת - 'לא'. קורס שחיה לבן - 'לא'. כל דבר 'לא'. כי אין כסף. וחייבים לשלם קודם כל את החובות. כיום השיח השתנה לחלוטין. בדור של היום אי אפשר להגיד לילד על כל דבר 'לא'. כשאני גדלתי, זה היה בסדר גמור להגיד לא. כיום - פחות.

יש לי היום יותר זמן פנוי. יותר זמן להקדיש לילדים. לנכדים. כל אחד מהם הוא עולם. הם זקוקים לאבא וסבא שחושב עליהם. חושב מה ניתן לעשות כדי לקדם אותם. שמוכן גם להוזיל כמה פרוטות מכיסו בשביל לתמוך ולסייע להם. שלא עסוק יום וליל ודעתו טרופה ואינה מיושבת עליו.

אם הייתי עושה צעד זה כמה שנים קודם, הייתי חוסך מעצמי הרבה צער ועוגמת נפש. גם הרבה מאוד כסף. אבל בשנים האחרונות, לא היה רגע שעצרתי לחשוב על החיים. להיכן מועדות פני. יום רדף יום, חודש רדף חודש, הייתי מרוכז כולי במשימה לצלוח את השני, החמישי, העשירי, החמש עשרה, העשרים, והעשרים ושמונה לחודש.

אני יודע שיכולתי עדיין לגור בירושלים בדירת חלומותיי. אבל היה לזה מחיר. ואת המחיר הזה לא הייתי מעוניין לשלם.

יכולתי לא להתחייב את הסכומים המקובלים. יש לי אף חבר בכולל שמאוד נחוש בעניין. הוא לא מתחייב סכומים שמעבר ליכולת שלו. כעקרון, כדרך חיים, יש לו משנה סדורה בעניין. הוא רהוט, ברור, ואף מביא אסמכתאות רבות על כך. אבל תכלס' הבנות שלו בבית. מה הרוויח?

יכולתי לתת סכומים נמוכים יותר. יתכן אף מאה אלף פחות. ובאופן מצטבר מדבר בסכום מכובד. אבל זה לא היה פותר את הבעיה. וכך, בזכות שהתאמצתי מעט יותר, זכיתי לחתנים שבנותיי שמחות בהם. וזה מה שהכי חשוב לנו.

היה אדם שבעיני חצוף ומחוצף, אמר לי אני מתחייב, ובסוף לא נותן. הוא אף נימק את דרכו בציטוטים מהמקורות. 'חייך קודמים'. ומובאות שונים. אין זו דרכי. בעבורי רעיונות כאלו הם מחוץ לתחום. אצלינו בבית 'ממונות - זה אש'. 'פייער'.

מעבר לכך שהוא לא 'צודק'. בחיים מומלץ להיות גם 'חכם'. ומי שחכם יודע, שאין מעכב לשידוך הבא יותר מהפרת תנאים בשידוך הקודם.

חשבתי לעצמי, אם אדם רוצה לקיים מצוות הכנסת כלה בצורה המהודרת ביותר, לעניים המהודרים ביותר, שיתרום למשפחות אברכים בני תורה המחתנים את ילדיהם. אין להם ברירה. הם חייבים להתחייב סכומים גבוהים. אין לזה תקנה.

יש לי שכן בבניין, משפחה חסידית, שווחנו לא מכבר, ערכנו חישוב, בסכום שהוא מחתן שלשה או ארבעה מילדיו אני מחתן אחד. כשהוא גומר לחתן, אני רק מתחיל... שלא לדבר, על היכולת לגייס כספים מנדיבים בחו"ל. מה שמאוד מקובל בציבורים אחרים, אצלינו כמעט ולא קיים.

פנה אלי אחי, הוא עומד לחתן את הבת הבכורה, אומר לי אין לי ממה להתחיל. תלמד אותי מה עושים. איך מתחייבים על סכומים כל כך גבוהים. אנשים מתמוטטים. הציבור הליטאי יורה לעצמו ברגליים.

לא ידעתי מה לומר לו. הקושי הוא עצום. אולי לאחרים יש ניסים. לא מכיר את הפרטים. או שכולם כך מגלגלים חובות. יש כאן בעיה גדולה. אין לי פתרונות. אבל בעבורי, האפשרות שהזדמנה לי למכור דירה בירושלים ולעבור לפריפריה, היא בגדר 'נס'.

'נס' שהייתה לי דירה יקרה בירושלים. 'נס' שעלתה בי המחשבה והיו לי את כוחות הנפש והגוף לעשות את הצעד הזה. 'נס' שרעייתי הסכימה בשמחה ואף עודדה. 'נס' שהייתה לי אפשרות לרכוש בפריפריה. 'נס' שהחובות נכנסו לשליטה ויציבות. 'נס' שהפתרון היה תחת התנור שלי במטבח, ולא תחת הגשר של לייפציג.

יש לי חברים רבים שאני רואה אותם מתרוצצים ומסתובבים כמו סביבון. אני מנסה לשדל אותם לעשות מעשה, לחשוב על פתרון. אך הם מקובעים במחשבתם. מתקשים לצאת מאזור הנחות ולעשות פעולה קשה ומורכבת, גם אם בשכל הם מסכימים ומבינים שאין מנוס.

צריך תפילה מיוחדת לצאת מהסבך המחשבתי. הוא יותר סבוך מהסבך הכלכלי.

הצטרפו אלינו - היו שותפים

הפקידו את כספי חסכונותיכם בגמ"ח יד שמשון.

תזכו לברכת התורה על המקיימים מצוות הלווה

יברככם ה' אלוקיכם בכל מעשיכם ובכל משלח ידיכם.

🏠 **משרד:** רחוב רשב"י 4, דירה 33. קומה 2. מודיעין עילית. כניסה ראשית מהחניה.

☎ **טלפון:** 08-9743095 ☎ **פקס:** 08-9743096 @ **דוא"ל:** 9743095@gmail.com

🕒 **זמני קבלת קהל:** יום א': 13:15-14:00, 22:00-23:15 | יום ב': 22:00-23:15 | יום ד': 13:15-14:00, 22:00-23:15